

GAZETA LWOWSKA.

z dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Inscrycja w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacje są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya austryacka. — Francya. — Włochy. — Rosya i Królestwo Polskie. — Księstwa Naddunajskie. — Grecya. — Turcya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń. 31. marca. Dnia wczorajszego wyszedł w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i został rozestany XVI. zeszyt Dziennika ustaw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

Nr. 36. Obwieszczenie ministerstwa finansów z 26go marca 1861, ważne we wszystkich krajach koronnych, względem przekształcenia pobocznego urzędu celnego I. klasy w Ponsalu w poboczny urząd celny II. klasy.

Nr. 37. Rozporządzenie ministerstwa finansów z 28. marca 1861, ważne we wszystkich krajach koronnych, z oznajmieniem formy, w jakiej wychodzić ma zazwyczaj od 2. kwietnia 1861 urzędowy dziennik kursów giełdy wiedeńskiej.

Nr. 38. Rozporządzenie ministerstwa stanu z 29. marca 1861, ważne we wszystkich krajach koronnych, gdzie weszła w używanie ustawa gminna z 17. marca 1849, mocą którego zaprowadza się nanowo jawność obrad gminnych.

Sprawy krajowe.

(Reorganizacya w krajach koronnych. — Reorganizacya Siedmiogrodu. — Wiadomości bieżące. — Konfiskata dzienników. — Sprawa heska. — Obwieszczenie izby giełdowej.)

Wiedeń. 31. marca. Jego c. k. Apost. Mość raczył najwyższym postanowieniem z 24go marca r. b. zezwolić najlaskawiej na przywrócenie tabuli banalnej królestw Dalmaeyi, Kroacyi i Sławonii w Zagrabiu w miejsce dotychczasowej c. k. tabuli banalnej w tem mieście, jako też na połączenie kroacko-slawońskiego wyższego sądu urbaryalnego z nowo ukonstytuowaną tabulą banalną.

— Jego c. k. Apost. Mość raczył najwyższym piśmie własnoręcznym z 29. marca r. b. nakazać najlaskawiej utworzenie samostnych władz krajowych w księstwach Karyntyi, Krainie, Saleburgu i Szląsku z siedzibami urzędowymi w Klagenfurcie, Lublanie, Saleburgu i Opawie i z zakresem działania, jaki podług systemu przysłużył dawniej tamtejszym rządowi krajowemu, podlegającym bezpośrednio ministeryum i władzom centralnym, i równocześnie mianował Najjaśniejszy Pan szefem kraju księstwa Karyntyi radcą nadwornego Namiestnictwa wyższej Austrii *Franciszka barona Schluge*, szefem kraju księstwa Krainy prezydenta wyższego sądu urbaryalnego w Zagrabiu radcą ministeryalnego Karola *Ullepitscha de Krainfels*, zaś funkcye szefów krajowych poruczył Jego Ces. Mość tymczasowo w księstwie Saleburga dotychczasowemu staroście krajowemu tamże *Ernestowi hrabi Grurey-Droitaumont*, a w księstwie Szląsku dotychczasowemu staroście krajowemu w Opawie *Ryszardowi hrabi Belcreti*, zostawiając obudwom dotychczasowy tytuł i rangę radców Namiestnictwa i uwalniając ich zarazem od urzędu starostów krajowych.

— Jego c. k. Apost. Mość najwyższymi postanowieniem z 24. marca b. r. raczył zezwolić na organizacyę politycznej administracyi Siedmiogrodu, rozporządzając, aby obwód, który zajmował dawniej drugi pułk pograniczny Rumunów, tworzył nadal osobny dystrykt Naszodzki, którego administracya pod kazdym względem tak samo zorganizowaną będzie, jak administracya dystryktu Fogarskiego; aby z przywróceniem gubernium krajowego siedmiogrodzkiego przywrócić także komitaty, stolice szeklerskie i saskie, dystryktu fagaraski, naszodzki i saski, królewskie wolne miasta i uprzywilejowane miasteczka, a to w ich dawnych granicach, dystrykt naszodzki zaś w granicach dawnego drugiego pogranicznego pułku Rumunów, wszystkie, równie jak dystrykt Naszodzki do stanowiska autonomicznego; jako też by do 15. kwietnia b. r. reorganizacya przeprowadzona została, aby w tym dniu urzędowanie dotychczasowych organów administracyjnych ustalo, i aby się zacząć mogło urzędowanie przywróconych. Zarazem polecono baronowi Franciszkowi Salmen prawnemu hrabi saskiego narodu udać się niezwłocznie do Siedmiogrodu, i jak najspieszniej rozpocząć reorganizacyę saskich stolic i dystryktów, jako też wybory burmistrzów i sędziów królewskich.

— *Gazeta wiedeńska* pisze: „Wieczorne numera dzienników *Presse* i *Wanderer* z 29go b. m. podały dostowną treść przysięgi, którą złożył Ludwik Kossuth w znanym procesie względem banknotów kossuthowskich przed trybunałem wicekanclerskim w Londynie.

Jak się dowiadujemy, postanowił c. k. nadprokurator państwa wytoczyć proces sądowy odpowiedzialnym wydawcom tych dzienników.

Zatem pokazuje się, że konfiskata tych i tym podobnych publikacyi jest zupełnie prawna.

— *Donau Zeitung* z 30. marca zawiera następujące oświadczenie: „Powtórzona w kilku dziennikach tutejszych korespondencya gazety kolońskiej z Berlina wspomina o zmianie, jaka zajęła miała w opinii ces. austryackiego rządu w sprawie konstytucyi heskiej. Podług zdania gazety kolońskiej nastąpiłoby w Elektoracie heskim niezwłocznie przywrócenie stosunków prawnych, jeśliby się potwierdził ten zwrot w polityce austryackiej, gdyż w takim razie nie znalazłby opór księcia heskiego żadnej pomocy moralnej ze strony Austrii.

Jeśli czytelnicy nasi pamiętają artykuły, w których wyjaśnialiśmy jeszcze w miesiącu styczniu stanowisko Austrii w obec sprawy heskiej, poznają łatwo niedokładność rzeczony korespondencyi. Nigdy bowiem ani żądał Elektor heski moralnej pomocy Austrii w przeprowadzaniu tej sprawy, ani też ofiarowała mu Austriya taką pomoc, jak również niepotrzeba wcale zmiany opinii rządu cesarskiego, by skłonił się do porozumienia z Prusami i pojednawczego, ale z poszanowaniem wszelkich praw zgodnego załatwienia tej sprawy.

Wiedeń. 27. marca. Wysokie ministeryum finansów zezwoliło dekretem z 25go lutego b. r. na potaczenie urzędowego dziennika kursowego giełdy wiedeńskiej z dziennikiem kursowym, który od stycznia b. r. wydaje gremium c. k. meklerów. Dziennik ten zacznie wychodzić w nowym kształcie od 2. kwietnia b. r.

O tem uwiadamia się publiczność giełdowa z dodatkiem, że nadmieniony nowy dziennik kursowy zawierać będzie w części urzędowej wszystkie te pozycye, które dotąd zawierała osobno dotąd wydawana kartka kursowa, jako też, że kursa ogłaszane w nowym dzienniku będą obliczane w sposób prawem przepisany i będą stwierdzone podpisem monarszego komisarza giełdowego.

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Poczta wojska lądowego i marynarki)

Paryż. 27. marca. *Patrie* otrzymał z Genuy depezę z 26. b. m., że okręt liniowy „*Re galantuomo*“ i jedna parowa fregata przybyły tam z Mesyny z wojskiem. Wojsko to odejdzie niezwłocznie do Bononii i będzie przydzielone czwartemu korpusowi armii, nad którym obejmie dowództwo generał Cialdini. Korpus ten jest przeznaczony zakrywać niższą linię Padu naprzeciw wojsk austryackich.

Wiadomość ta, mówi dalej *Gaz. wiedz.*, należy do uchwalonego na nowo w Turynie programu agitacyi przeciw Austrii. Depeszami telegraficznymi, korespondencyami, artykułami wstępniemi itd., które z Turynu rozchodzą się po całym świecie, pracują tu nieustannie nad wpojeniem wszystkim przekonania, że Piemont ma słuszny powód lękać się zaczepnych zamiarów Austrii, a przeto musi przygotowywać się do obrony. Wielokrotnie zwracaliśmy na to uwagę, i dostarczaliśmy dowody. Zdaje się, że bezprzykładne zaparcie się siebie ze strony Austrii, bezprzykładne, a codziennie powiawiane wyzywania ze strony drugiej, wzmocniły ostatnich dni w Turynie postanowienie, rzeczony program całą siłą popierać.

Piemont alarmując woła, że to Austriya krzyżuje jego pokojowe zamiary, i sama jest winna, że nie mógł dotąd zacząć epoki wiecznego pokoju, ze tajemnicze plany zaczepne Austrii zmaglają go bronić się jeszcze jednym nowym korpusem.

— Mowa p. de Cassagnac potwierdza, że rząd ma zamiar pozostawić nadal załogę w Rzymie. Starają się z Paryża i z Turynu skłonić gabinet papieski do pojednania. Mówią, że p. Benedetti, bardzo przychylny sprawie włoskiej, odjeżdża w szczególnej misji do Turynu. — Wielkie sprawiło wrażenie w Paryżu, gdy p. Billault powiedział, że kardynał Antonelli należy w Rzymie jeszcze do umiarkowanych, i że msr. Merode jest właściwie twórcą polityki, której Rzym trzyma się naprzeciw Francji. Sprawa biskupa z Poitiers przyjdzie dopiero w przyszłym tygodniu pod rozbiór w radzie stanu. Biskup zaprzecza kompetencyi radzie stanu.

Słychać, że wkrótce mają nastąpić zmiany w organizacji kraju, Cesarz miał się wyrazić przed kilku senatorami, że senat i ciało prawodawcze ulegną przeobrażeniu. Zmiany w administracji departamentów będą dokonane zaraz po zamknięciu sesji ciała prawodawczego.

— Admirał Penaud ma być zamianowany komendantem eskadry rezerwowej, która ma być zwołana w maju. Rząd postanowił zająć na morzu czerwonym stanowisko, jak to uczynili Anglicy zajmując wyspę Perim. Kapitan Fleuriot Delangle wysłany obejrzyć stanowisko Anglików w zatoce perskiej i arabskiej.

— Jenerał Montauban otrzymał rozkaz dowodzić osobiście atakiem na Hue, stolicę Anamu.

— Jeden z tutejszych dzienników donosi, że ogłoszenie ostatniej alokucji papieskiej napotkało przeszkody, które jednak o ile się zdaje usunięto.

— Z Saint Louis (Senegalia) piszą, że Francuzi odbyli pomyslnie nową wyprawę. Pod dowództwem Faidherba pułkownika inżynierii i gubernatora kolonii, napadli Króla Cayoru, który na widok nieprzyjaciela uciekł do stolicy i zawarł pokój. Na mocy tego traktatu odstępuje Francuzom bardzo żyzną część swego kraju; Francuzi będą więc teraz posiadać całe wybrzeże od Saint Louis do Gorée.

— Jak zapewniają, zaczęły się tu przygotowania do nowej misji dyplomatycznej do Abisynii. — Kapitan okrętowy Russell ma stanąć na czele tego poselstwa, które będzie podobno złożone z wielu oficerów i uczonych.

— W powiecie Matiers (Sabaudya) dwie lawiny zasypały dwadzieścia domów i wielki obszar lasu. Szczęściem żaden człowiek nie utracił życia. Niezmierna ilość śniegu znajdującego się na górach każe się obawiać nowych lawin i wylewów.

— Eskadra ewolucyjna, której reperację ukończono niedawno, gotuje się odpłynąć z Tulonu do wysp hyeryjskich najpóźniej 10go kwietnia.

— Nadeszły wiadomości od posła francuskiego z Meksyku, że przebywający tam Francuzi są w wielkim niebezpieczeństwie. Dwie fregaty parowe otrzymały zatem rozkaz udać się ku wybrzeżom meksykańskim.

— Rząd mołdo-wołoski zamierza założyć w Bukareszcie szkołę oficerską na wzór podobnej szkoły we Francji w St. Cyr. Szef szwadronu przy sztabie głównym Lancy, wezwany na dyrektora tej szkoły wyjechał już z Paryża do Bukaresztu.

Według wykazu stanu wojskowości we Francji na rok 1861 składa się armia polowa francuska z 387 batalionów, 384 szwadronów, 277 baterii dział, 13 kompanii pontonierów i 32 szwadronów pociągów artyleryjskich. Do tego dodać należy 3 korpusy żandarmerji, żandarmerję gwardyjską pieszą, żandarmerję leśną i żandarmerję paryską, Garde de Paris, które w razie potrzeby mogą wyetatować 4 bataliony i 5 szwadronów.

— Według dokumentów urzędowych marynarka francuska składa się obecnie z 475 sztuk okrętów częścią gotowych częścią na warsztatach. Między temi liczą 349 parowców a 126 okrętów żaglowych. Między parowcami jest 39 śrubowych, 6 pancernych śrubowych fregat, 47 kołowych i śrubowych fregat, 17 śrubowych i kołowych korwet, 126 kołowych i śrubowych statków awizowych, 14 pływających baterii śrubowych, 57 śrubowych łodzi kanonierskich, 44 śrubowych okrętów transportowych i jeden osobny okręt. Okręta żaglowe są: 8 okrętów liniowych, 25 fregat, 13 korwet, 21 brygów, 26 lekkich statków i 33 okręty transportowe.

Włochy.

(Rozprawy w parlamencie. — Załoga rzymska. — Załoga gaetańska.)

Sardynia. Na posiedzeniu izby deputowanych z 25. marca oświadczył najprzód jenerał Sistori, że dalekim był od tego, aby w mowie swej w sobotę chcieć obrazić armię włoską, której waleczność i miłość ojczyzny podziwiał. Następnie Audinot interpelował rząd w sprawie rzymskiej. Wychodząc z tej zasady, że rząd Papieża nie zgadza się nie tylko z wolnością i niezawisłością ludów, lecz nawet z prawem cywilnym wszystkich narodów, zapytał czyli rozpoczęte są układy z mocarstwami, aby położyć koniec interwencji, i jakie środki uważa rząd za najskuteczniejsze, aby kwestję tę stanowczo załatwić. *Monitor* paryski z d. 27. podaje obszernie treść odpowiedzi Cavoura, jak następuje:

Hr. Cavour oświadczył, że Włochy mają prawo obstawiać przy tem, aby posiadły Rzym, iż bez Rzymu nie mogą się ukonstytuować. Rzym jednoczy w sobie wszystkie moralne i historyczne warunki, stanowiące niezbędną rękojmię stolicy. — Jestto jedyne miasto we Włoszech, które nie będzie potrzebowało walczyć z zazdrostkami i nienawiścią innych municypalności. Jestto zatem powinnością okazać Włochom i całemu światu, że cały naród bez wyjątku uznaje potrzebę, Rzym uczynić stolicą Włoch. Żałuje Turynu, lecz ufa, że Turyn gotów jest poświęcić się dla dobra ojczyzny. Wszystkim pamiętnym będzie Turyn; ale jedynie Rzym może być stolicą. Aby wkroczyć do Rzymu potrzeba wprzód porozumieć się z Francją. Możemy wejść do Rzymu nie naruszając niezawisłości Papieża; lecz nie możemy tego uczynić wbrew woli Francji. Choćbyśmy nawet to mogli, w przekonaniu, że Francja nie będzie mogła się oprzeć, szanowalibyśmy przecie jej wolę. Dobrodziejstwa doznane od Francji, wkładają na nas obowiązek nie przedsiębrać nic przeciw jej woli. Odpowie mi kto może, że tym sposobem nigdy nie osiągniemy skutku naszych zamiarów; lecz Francja nie będzie nam się opierać

jak tylko zabezpieczymy niezawisłość Papieża. Powiadają, że bytność Króla włoskiego w Rzymie przyćmi świętość i zmniejszy niezawisłość papieżstwa, jeżeli by upadek świeckiej władzy Papieża takie miał spowodzić następstwa, to połączenie Rzymu i Włoch stałoby się zgubnym dla tych ostatnich. Lecz tego nie ma się co obawiać. Zawsze ile razy w historii połączyły się w jednym ręku obie władze, duchowna i świecka wynikło ztąd barbarzyństwo. Anglia, Austria i Rosja poczyniły ustępstwa nowo uznanemu prawu narodów. Antagonizm między władzą świecką Papieża a jego ludem trwa ciągle. Europa uznaje ten antagonizm. Od roku 1848 zwiększał się coraz więcej, a wypadki r. 1859 wcale go nie zmniejszyły. W Bononii, Umbryi i Marchyi prasa jest wolną i w rzymskiem państwie także wychodzą dzienniki, a przecie żaden głos nie odezwał się jeszcze za tem, aby połączyć się napowrót z Rzymem, chociaż prowincye te miały wolność po temu. Gdyby nie było francuskich wojsk w Rzymie byłoby Umbryjczycy połączyli się z braćmi swymi za Tybrem w obec ultra katolików poprzebiecanych za Zuawów.

Państwo kościelne. *Indep. belge* z 27. marca pisze: Niepodlega żadnej wątpliwości, że francuski korpus okupacyjny pozostanie na teraz jeszcze w Rzymie. W tym względzie donoszą nam ciekawe szczegóły. Po mowie księcia Napoleona miał rząd francuski oznajmić gabinetowi turyńskiemu, że odwoła trzecią część załogi swojej z Rzymu, Sardynia może oznaczyć jenerała charakteru pojednawczego, któryby z brygadą piemontką zastąpił wojska wracające do Francji. Taka zmiana powtórzyłaby się po krótkim czasie i tym sposobem zastąpiłaby powoli armia piemontka korpus francuski. Jenerał piemontki zostawałby z początku pod rozkazami jenerała Goyon. Dnia 18go jednak zaszła zmiana w Paryżu i depesza paryska oznajmiła gabinetowi turyńskiemu, że korpus francuski nie tylko nie będzie odwołany z Rzymu, ale nadto wzmocniony. Skutkiem tej depeszy postanowił gabinet turyński, by hrabia Cavour zyskał czas do odpowiedzi na interpelację Audinota względem Rzymu, podać się niezwłocznie do dywizji. Tymczasem toczyły się dalsze układy z Francją i jak wskazuje odpowiedź hrabi Cavoura stało już porozumienie.

Neapol. Dziennik urzędowy neapolitański z dn. 20. b. m. obwieszcza wolność załogi wziętej w Gaecie w niewolę wojenną. Prości żołnierze, którzy zaciągnęli się w latach od 1857 do 1860 otrzymali dwumiesięczny urlop wraz z żołdem z obowiązkiem stawić się pod chorągwie na dzień 20. maja. Żołnierze liczący więcej lat służby podobnież puszczeni na urlop na czas nieograniczony. Oficerowie otrzymali rozkaz po dzień 20. maja oświadczyć się, czy chcą pozostać nadal w służbie lub też wystąpić z armii.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Obwieszczenie oberpolicmajstra.)

Warszawa, 27. marca. Warszawski oberpolicmajster wydał następujące obwieszczenie:

Podczas wydarzonego przy ulicy Wolskiej pożaru dostrzeżeniem, że niższa służba policyjna do utrzymania porządku przeznaczona, w sposób zbyt przymusowy usuwała publiczność, dla przepuszczenia przybyłej do gaszenia ognia straży ogniowej. Gdy postępowanie takie, jako nieodpowiednie powołaniu służby policyjnej, cierpieniem być nie może, wydawszy przeto stosowną na przyszłość instrukcję i rozkazy komisarzom policyi i naczelnikowi warszawskiej policyjnej straży, najuprzejmiej upraszam mieszkańców miasta, ażeby dla zapewnienia służby publicznej w sposób jaki sami pragną, przychodząc mi w pomoc, o każdym wypadku nieprzyzwoitego przechodzenia się oficyalistów policyjnych raczą mi donosić, czy to ustnie, lub na piśmie, na papierze bez stępla; a ja z mojej strony żadnych nie zaniedbam użyć środków dla ukarania winnych i utrzymania porządku, jakiego dobro mieszkańców wymaga. Spodziewam się, że mieszkańcy tak urządzonej służbie policyjnej uległość i uszanowanie przepisów okazywać zechcą.

Pułkownik *Rozwadowski.*

(Manifest cesarski o emancypacji włościan. C. d.)

Te komiteta rozważywszy potrzebne ustępstwa sformułowały swoje propozycje względem nowej organizacji stosunków poddanych do dziedziców.

Te propozycje okazały się za nadto różne pomiędzy sobą, czego po właściwości kwestyi należało się spodziewać; zestawiono je przeto, porównano, i ułożono w porządkny system, a następnie poprawiono i dopełniono w wyższym komitecie w tym zamiarze powołanym; w ten sposób sformułowane nowe postanowienia względem włościan i czeladzi właściciela zbadała rada państwa. Wezwawszy pomocy boskiej postanowiliśmy dokonać tego dzieła. — W czasie prawnie oznaczonym, nowe ustawy, zmieniają włościan w wolnych gospodarzy ziemskich. — Dziedzice pozostając w posiadaniu swoich praw własności do należących im gruntów, dozwolą włościanom użytkować z ich zagrody za czynsz regulaminem oznaczony, a dla zabezpieczenia ich utrzymania i dopełnienia powinności względem rządu, pozostawią im na mocy rzeczonych postanowień rolę, jakoteż inne do gospodarstwa potrzebne utensilia. Jak tylko włościanie wejdą w używanie przekazanej im roli, obowiązani są płacić dziedzicom czynsz prawnie oznaczony. W tym stanie rzeczy, który ma być przemijającym, mają być włościanie uważani jako zobowiązani do czasu. Równocześnie przysługują im prawo, wykupować swoje zagrody, a za pozwoleniem dziedziców mogą rolę i inne przynależności dozwolone im na ciągły użytek nabywać na włas-

ność. Nabycie na własność przeznaczonych sobie roli, uwolni włościan od ich powinności względem dziedziców za ziemię nabytą, i uczyni ich wolnymi właścicielami roli. Osobne rozporządzenie względem czeladzi, zawiera postanowienia co do jej przemijającego stosunku, odpowiednio jej zatrudnieniom i potrzebom. Po upływie dwóch lat od dnia ogłoszenia tych rozporządzeń, otrzyma czeladź osobistą wolność i niektóre czasowe uwolnienia. Na tych zasadach opierają się postanowienia, mające uregulować przyszłą organizację włościan i czeladzi, ustalić administrację dla tej klasy, i oznaczyć w szczególności prawa przysługujące włościanom i czeladzi, jakoteż ich powinności względem rządu i dziedziców. — Chociaż te dodatkowe postanowienia tak w ogólności jak i w szczególności zastosowane są dla pojedynczych okolic, dla małych właścicieli i włościan, którzy pracują w fabrykach i kopalniach dziedziców, przeciw dla zachowania istniejącego porządku tam gdzie zapewnia wzajemne korzyści, zostawiamy dziedzicom w dobry sposób porozumiewać się z włościanami, i zawierać ugody, względem obszaru przekazanego z gruntów, i wysokości czynszu stósownie oznaczonego, przyczem chcemy, aby postanowienia zabezpieczające całość podobnych układów, dotrzymane były.

Ponieważ nowa organizacja, z powodu nieuniknionych trudności, jakie zmiany tego rodzaju za sobą prowadzą, nie może być natychmiast ukończoną, i wymaga najmniej dwóch lat, przeto, dla uniknięcia wszelkich nieporozumień i dla zabezpieczenia interesów publicznych i prywatnych, terażniejszy stosunek w dobrach panów pozostanie niezmienny, dopóki po ukończeniu wszystkich potrzebnych poprzedniczych działań nowy na jego miejsce nie nastąpi.

Dla dokładnego osiągnięcia tego, uznaliśmy za stosowne rozkazać:

1. Ustanowić w każdej gubernii, gubernialną do interesów włościańskich władzę, której powierza się wyższe zawiadowanie sprawami włościan, mieszkających w majątkach obywatelskich.

2. Dla roztrząśnienia na miejscu nieporozumień i sporów, mogących wyniknąć przy wykonaniu nowych postanowień, naznaczyć w powiatach pośredników polubownych i utworzyć z nich powiatowe polubowne zjazdy.

3. Następnie utworzyć w majątkach obywatelskich zarządy gromadzkie, dla czego pozostawiają się gminy wiejskie w dzisiejszym ich składzie, utworzyć w znacznych wsiach zarządy włości, a mniejsze gminy wiejskie łączyć pod jeden zarząd włości.

4. Ułożyć, sprawdzić i zatwierdzić dla każdej gminy wiejskiej, albo majątku, ustawę nadawczą, w której będą oznaczone, na zasadzie miejscowego postanowienia, ilość ziemi oddawanej włościanom na stałe użytkowanie i rozmiar obowiązków należących się od nich na korzyść obywatela, jak za ziemię, tak za inne od niego dogodności.

5. Ustawy te nadawcze wprowadzać w wykonanie, w miarę zatwierdzenia ich dla każdego majątku i ostatecznie we wszystkich majątkach wprowadzić w wykonanie, w ciągu dwóch lat, od dnia wydania obecnego manifestu.

6. Do upływu tego terminu, włościanie i ludzie dworscy, mają pozostawać w dawnym posłuszeństwie względem obywatela i bezspornie wypełniać dawne swe obowiązki.

7. Obywatele mają zachować nadzór nad porządkiem w swych majątkach, z prawem sądu i wyrokowania, aż do utworzenia włości i otwarcia sądów włości.

Zwracając uwagę na nieuniknione trudności przedsięwziętego przekształcenia, przedewszystkiem pokładamy ufność w najtąskawszej opatrności Boskiej, opiekującej się Rosją.

Następnie ufamy cnotliwej dla dobra ogólnego gorliwości szlacheckiego stanu szlacheckiego, któremu nie możemy nie wyrazić od Nas i od całej Ojczyzny zasłużonej wdzięczności za bezinteresowne działanie, w celu urzeczywistnienia Naszych planów. Rosja nie zapomni, że stan ten dobrowolnie, pobudzony jedynie poszanowaniem godności człowieka i chrześcijańską miłością bliźniego zrzekł się znoszonego obecnie prawa poddaństwa i dał początek nowej ekonomicznej przyszłości włościan. Niewątpliwie spodziewamy się, że równie szlachetnie dalej będzie usiłował wprowadzić w wykonanie nowe postanowienia w najlepszym porządku, w duchu pokoju i życzliwości, i że każdy obywatel spełni w granicach swego majątku wielki czyn obywatelski całego swego stanu, urządziwszy byt zamieszkałych na jego ziemi włościan i ludzi dworskich, na dogodnych dla obu stron warunkach, i tym sposobem da ludności wiejskiej dobry przykład i zachętę do ścisłego i sumiennego wykonywania postanowień rządu.

Znane przykłady szczodrej pieczy obywateli o dobro włościan i wdzięczność włościan za dobroczynną opiekę obywateli, utwierdzają Naszą nadzieję, że przez wzajemne dobrowolne ugody znieśnie się znaczna część trudności, nie uniknionych w niektórych wypadkach, zastosowania ogólnych przepisów do różnorodnych okoliczności oddzielnych majątków, i że tym sposobem ułatwi się przejście od starego porządku do nowego i na przyszłość utrwali się wzajemna ufność, dobra zgoda i jednomyślne dążenia do ogólnego pożytku.

Księstwa Naddunajskie.

Korespondent wiedeńskiego dziennika *Ost und West* pisze z Konstantynopola: „Sprawa bułgarska zajmuje teraz wielce rząd turecki. Grecki synod odsądził 24. lutego (8. marca) bułgarskich

biskupów Hilariona i Aventije od urzędu, a biskupa Paisije z Filippopolidy, rodem Greka, który popiera sprawę Bułgarów, usunął zupełnie z posady. Przy tej sposobności jednak skłonił się synod do pewnych koncesji dla Bułgarów, mianowicie: że w dycezyjach bułgarskich mają być tylko tacy mężowie mianowani biskupami, którzy znają dokładnie język sławiański; że język sławiański będzie znowu zaprowadzony w szkole i w kościele; że dwóch biskupów bułgarskich może zasiadać na posiedzeniach synodu w Konstantynopolu, i że może być urządzone seminaryum bułgarskie, ale nie w Stambule, lecz w którym z miast bułgarskich. Równocześnie jednak z udzieleniem tych koncesji, zasądza synod kary na biskupów, którzy przewodniczą ruchowi bułgarskiemu i działają imieniem ludu. Zachodzi teraz pytanie, czy Porta wykona uchwały synodu względem tych biskupów, a zatem uzna ich usunięcie? Zdaje się, że nie.

Jak słyhać, miała Porta zapewnić Bułgarów, że biskupowie bułgarscy niepójdą na wygnanie. Ci biskupowie nieuznali uchwał synodu, lecz zaraz we dwa dni potem odprawiali nabożeństwo w kościele bułgarskim w Konstantynopolu.

Bułgarowie żądają uznania własnego narodowego kościoła, jaki posiadają Serbowie, i tylko taka koncesya mogłaby ich zaspokoić.

Patryarcha i synod zagrażają podać się do dymisji, jeżeli Porta nieuzna uchwał synodu; Bułgarowie pragną tego i sądzą, że uspokojenie może tylko wtedy nastąpić, jeżeli nowy Patryarcha odwoła uchwały synodu i większe poda koncesyje, których tem pewniej oczekują, że żądania Bułgarów popierają postowie Anglii i Rosyi, sir Henry Bulwer i książe Labanów.

Książę Couza pomnaża swoje wojsko. Rekrutacja idzie wszędzie dobrze, wyjąwszy Belgrad, gdzie musiała interweniować armia. Tamtejsi mieszkańcy (Bułgarowie) oburzają się, że naruszono odwieczne ich przywileje. Upraszałi zatem rządu rosyjskiego, ażeby im dozwolił przesiedlić się do Krymu, a to do tych miejsc, które opuścili Tatarzy. Ta prośba została jak słyhać dobrze przyjęta. Książę Couza musi pokonywać liczne trudności, i sądzą, że rząd jego niebędzie mógł się utrzymać, jeżeli mu się nieuda uśmierzyć wzburzenia umysłów, panującego w całym kraju.

Grecya.

(Doniesienia z Aten.)

Ateny, 16. marca. Według doniesienia *gazety tryestyńskiej* odczytano na posiedzeniu senatu dnia 14. marca oczekiwane od dawna rozporządzenie królewskie, mianujące siedmiu nowych senatorów.

Nowo mianowany poseł do Konstantynopola, profesor uniwersytetu i adwokat Ranieris udaje się za dni parę z Aten na swą posiadłość. Jenerał Kalergis wyjeżdża także temi dniami do Paryża i rozpoczyna nanowu czynny zawód dyplomatyczny.

Turcya.

(Wiadomości bieżące.)

Journal de Constantinople z dnia 23. b. m. donosi:

Niektóre tutejsze dzienniki piszą, że rząd zamierza rozpisac przymusową pożyczkę aby finanse państwa z trudnego wywieść położenia. Zdaniem naszym chociażby ten środek miał być przedsięwzięty, nie mógłby nigdy być zastosowany w tak obszernym rozmiarze. Jeżeli rząd cesarski ma zamiar teraz już, a nie w ostatecznym dopiero razie uciec się do tego środka, to odezwie się do ludów swoich tylko aby założyć instytut kredytowy, za pomocą którego będzie się mógł utrzymać w równowadze kurs wexłów i papierów wydawanych w razie potrzeby. Rząd użyje tego środka wówczas dopiero, jeżeli nie uda się na innej drodze, jak jest nadzieja, założyć podobny instytut.

W Konstantynopolu stoi w pogotowiu pięć parowców wojennych, aby przewieźć 2000 jazdy tureckiej do Syrii.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 29go marca. Francuski poseł w Londynie hrabia Flahault, przybędzie za urlopem do Paryża. — Francuska ekspedycja do Saigunu wyruszyła już, jak tylko nadeszły wojska posilkowe z wyprawy chińskiej pod dowództwem admirała Chaonier.

Berna, 30. marca. Rząd piemoncki oznajmił radzie federalnej utworzenie królestwa Włoch i spodziewa się, że i nadal trwać będą przyjaźne stosunki między obydwojma krajami.

Kopenhaga, 29. marca. Wszyscy ministrowie oświadczyli, że podadzą się do dymisji, jeżeli pan Raaslöff nieustąpi. Minister spraw zagranicznych Hall obejmuje tymczasowo departament holendersko-lauenburski. Nowy komisarz dla stanów holenderskich niebędzie mianowany, lecz sprawować będzie ten urząd radca etatowy Schultze.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 2. kwietnia.

Hotel europejski: PP. Kęplisz Marceł, z Złoczowa. — Smarzewski Franc., z Artasowa.

Hotel Langa: Br Schloissnig Teod., c. k. pułkownik, z Grótki.

Pod tygrysa: Zulauf Juliusz, c. k. przełożony powiat, z Szczerca. — Ubysz Henryk, z Ostobusza.

Pod koleją żelazną: Jaworski Józef, z Korzelicy.

Do domu nr. 158 $\frac{3}{4}$: Kieszkowski Józef, z Szandrowiec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 2. kwietnia.

PP. Hr. Morsztyn Tad., do Krakowa. — Torosiewicz Mich., do Poltwy. — Hr. Tarnowski Stan., do Siatyna. — Kamiński Ign., do Stanisławowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 30. i 31. marca 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	326 88	+ 3 7	67 8	południowy sł.	pogoda
2. god. po poł.	326 80	+ 13.3	44 7	" "	"
10. god. wiecz.	327 04	+ 7 6	56 2	" "	"
7. god. zrana	327.18	+ 4.6	66.4	południowy sł.	pochmurno
2. god. po poł.	327.01	+ 14.0	41.8	połud.-wsch "	"
10. god. wiecz.	326 85	+ 7.4	55.9	południowy "	pogoda

WESŁA WIEŚ.

Dziś na scenie polskiej: „Wesele przy latarniach,” operetka komiczna w 1 akcie i po raz pierwszy: „Rodzina Lambert,” komedia w 2 aktach z francuskiego.

Kurs lwowski.

Dnia 2. kwietnia

	gotówka		towarem	
	zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	6	90	7	—
Dukat cesarski	6	96	7	10
Półimperyal zł. rosyjski	2	—	12	33
Rubel srebrny rosyjski	2	20	2	3
Talar pruski	2	20	2	—
Polski kurant i pięciozłotówka	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	82	—	83	—
" " " m. k. za 100 zł.	86	—	87	—
Akcyje gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	61	80	62	80
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne	75	60	76	60

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 2. kwietnia.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 zł. 75 10. Metaliki po 5% za 100 zł. 63 25; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacje indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier Galicyi —; Bukowiny —; Akcyje Banku narodowego sztuka 697. Instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 156.80; niższo-aust. towarzystwa eskontowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

Wexlowy. Srebro za 100 zł. połudn. niemieck. waluty —. Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 149.75. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 7.7, dukaty ces. pełnej wagi —. korony —, półkorony —. Srebro 149.25.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 30. marca.

1. Dług publiczny.		2. Stan oblig. domestykaln.		3. Akcyje.	
	pien. towar.		pien. towar.		pien. towar.
A. Państwa.		Banku nar.	699	701	
W austr. wal. po 5%	57 75	Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	156 69	156 70	
Z pożyczki narod. z proc. od stycznia do lipca po 5%	75 —	Niż.-aust. tow. eskont. po 500 zł.	560	562	
Z pożyczki narod. z proc. od kwiet. dopaźd. po 5%	75 40	Póln. kolei po 1000 zł. m. k.	1955	1987	
Z r. 1851, ser. B. po 5%	—	Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	281	281 50	
Metaliki po 5%	63 30	Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł.	184	185	
Metaliki z proc. od maja do listopada po 5%	63 75	Polud.-póln.-niem. kolei kem. po 200 zł. m. k.	105	105 50	
dtto. " 4 1/2%	54 —	Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 140 zł. (70%) wpłaty 147.	147	147	
dtto. " 4%	49 —	Polud. kolei państw. lomb. wen. i central. - włoskiej kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłaty 140 zł. (70%)	188	189	
dtto. " 3%	36 —	Kol. Kar. Lud. po 200 zł. m. k. z wpł. po 140 zł. (70%)	155 50	156	
dtto. " 2 1/2%	33 —	Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m. k.	19	21	
Przez. do wylos. z r. 1839	107 —	dtto. II. emis. po 200 zł. m. k.	75	80	
" 1854	84 —	Kolej Buzehradzka po 500 zł. m. k.	665	668	
" 1860	80 —				
Przeznaczone do losowan. z r. 1860 po 100 zł.	83 —				
Benty Como po 42 lir. aus.	15 75				
Wylos. obl. państw. po 5%	61 —				
" 4 1/2%	53 —				
" 4%	48 —				
" 3 1/2%	41 —				
" 3%	41 —				
Przez. do los. obl. daw. długu państw. z proc. w kraju	33 —				
" 2 1/2%	30 —				
" 2%	27 —				
dtto. z procent. za granicą	61 —				
" 4 1/2%	53 —				
" 4%	48 —				
B. Krajów koronnych					
Niższej Austrii	87 —				
Wyż. Aust. i Salb.	86 50				
Czech	89 —				
Morawii	86 —				
Szlaska	85 —				
Syryi	84 50				
Tyrolu	97 —				
Kar., Krainy, i Wyh.	88 —				
Węgier	63 25				

4. Listy zastawne.		5. Obligacje z prawem pierwszeństwa.		6. Lasy.	
	pien. towar.		pien. towar.		pien. towar.
Banku narodowego w mon. kon. przeznaczone do los. po 5%	90 50	91			
Banku narodowego w wal. austr. po 5%	86 50	87			
Gal. Tow. kred. po 4%	87 —	88 —			
Giełd. po 5%	103 —	103 50			
" 5%	97 —	98 —			
Banku narodowego w mon. kon. przeznaczone do los. po 5%	90 50	91			
Banku narodowego w wal. austr. po 5%	86 50	87			
Gal. Tow. kred. po 4%	87 —	88 —			
Kolej Elżbiety po 5%	95 50	95 75			
delto delto w srebrze uproc. za 100 zł. w. a.	106 75	107 —			
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	149 —	150 —			
Kol. póln. po 100 zł. m. k.	98 50	99 50			
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	146 —	146 50			
Kol. Gloggn. za 100 zł.	79 50	80 —			
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	98 50	99 50			
Lloyda za 100 zł.	83 —	83 50			
Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	113 25	113 75			
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	103 —	103 50			
Powoz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k.	—	—			
Amsterdam za 100 zł. hol.	—	126 75			
Angsburg za 100 zł. w. p. - n.	126 75	127 —			
Berlin za 100 tal.	—	—			
Wrocław za 100 tal.	—	—			
Frankfurt za 100 zł. w. p. - n.	127 25	127 50			
Genoa za 100 lir. piem.	—	—			
Hamburg za 100 M. B.	112 —	112 25			
Lipsk za 100 tal.	—	—			
Liwurna za 100 lir. tosk.	—	—			
Londyn za 10 fl. szt.	149 50	150 —			
Lugdun za 100 fr.	—	—			
Medyolan za 100 zł. w. a.	—	—			
Marsylia za 100 fr.	—	—			
Paryż za 100 fr.	—	59 30	59 40		
Praga za 100 zł. w. a.	—	—			
Fryest za 100 zł. w. a.	—	—			
Wenecya za 100 zł. w. a.	—	—			
Buhareszt za 100 piast. wot.	—	—			
Konstantynopol za 100 piast. tur.	—	—			

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

Amsterdam za 100 zł. hol. — 126 75

Angsburg za 100 zł. w. p. - n. 126 75 127 —

Berlin za 100 tal. — —

Wrocław za 100 tal. — —

Frankfurt za 100 zł. w. p. - n. 127 25 127 50

Genoa za 100 lir. piem. — —

Hamburg za 100 M. B. 112 — 112 25

Lipsk za 100 tal. — —

Liwurna za 100 lir. tosk. — —

Londyn za 10 fl. szt. 149 50 150 —

Lugdun za 100 fr. — —

Medyolan za 100 zł. w. a. — —

Marsylia za 100 fr. — —

Paryż za 100 fr. — 59 30 59 40

Praga za 100 zł. w. a. — —

Fryest za 100 zł. w. a. — —

Wenecya za 100 zł. w. a. — —

(31 dni po ukazaniu.)

Buhareszt za 100 piast. wot. — —

Konstantynopol za 100 piast. tur. — —

Kurs złota.

w przecięciu w w. a.

Dukaty ces. men. . . . . 7 zł. 7 c.

dtto. pełnej wagi . . . . . 7 " 6 "

Korona . . . . . 20 " 55 "

20 frankówka . . . . . 11 " 97 "

Rosyjski impery. . . . . 12 " 20 "

Talar związkowy . . . . . 2 " 24 "

Srebro . . . . . 148 zł. 75 c.

Kurs korony w c. k. kasach 13 zł. 50 c.

KRONIKA.

(Ludność Szlaska austriackiego.) „Opawsky Besednik“ podaje następną statystykę Szlaska austriackiego, według ostatniego spisu ludności. Kraj ten liczy obecnie w ogóle mieszkańców 462.000. Między temi jest 238.000 Słowian a 220.000 Niemców, tedy Słowian o 18.0 więcej. Między Słowianami zaś jest 146.000 Polaków a 92.000 Morawian, czyli Czechów. Niemcy mieszkają głównie w zachodniej stronie Opawskiego obwodu; Morawcy w środku kraju około Opawy, a Polacy w obwodzie Cieszyńskim. W Szlasku pruskim jest około 700.000 Polaków a 50.000 Morawców.

(Transport złota.) Piszą z Ejtan do Gazety Królewskiej pod d. Ggo b. m.: O godzinie 10tej rano przewieziono dzisiaj do naszego dworca ładunek złota, 218 centnarów bitej monety rosyjskiej, zład pociągiem nadzwyczajnym wysłany zostanie do Paryża, na zmianę za srebro. Złoto to przybyło z Petersburga, pod zastoną 50 żandarów i 2ch urzędników z ministerstwa skarhu rosyjskiego. Ci ostatni towarzyszą swemu kosztownemu towarowi do Paryża, ubrzeni są mocno i mają pełnomocnictwo, w razie jakiej napaści, zażądać takiej ilości wojska, jaką za stosowną uznają; gdyby im n. jmniejszej części ładunku zabrakło, mogą się spodziewać wysłania na całe życie na Syberyę. Wartość złota wynosi 30 milionów franków, czyli około 48 milionów złp. Złoto upakowane jest w worki po 5000 sztuk imperyalów, a każde 3 worki w mocną skrzynkę żelazem okutą. Wyprawione będzie przez Prusy, przez pp. Oppenheim i Warschauer w Królewcę. Dem ten do odbioru złota wystął swego buch-

haltera, który wspólnie z urzędnikami skarbowymi rosyjskimi cały ten transport dalej odprowadzi.

(Uniwersytet dubliński.) Między wyższemi zakładami naukowemi w Anglii uniwersytet Dubliński bez zaprzeczenia należy do lepiej uposażonych. Roczny jego dochód wynosi do 64.000 £. st. czyli 400.000 rs. Dyplomy, opłata za lekcyje i t. p. wpływy, wnoszone przez uczniów, czynią mu 30.000 f. st. czemu się dziwić nie możemy, bo wiadomo, że w Anglii wyższa nauka kosztuje drogo, kiedy ludowe wykształcenie przychodzi darmo. Resztujące 34.000 f. st. pobiera uniwersytet z swej własności ziemskiej. Ciało uniwersyteckie składa się z rektora (prevost), biorącego rocznej pensyi 4000 f. st. (8000 rs.), siedmiu członków starszych, płatnych po 2000 f. st. i 27 młodszych (Junior Fellows) po 1000 f. st. i 70 studentów (scholars) otrzymujących stypendya.

(Trumny gliniane.) W Anglii także od niejakiego czasu zaczyna się upowszechniać zwyczaj chowania zmarłych w trumnach z palonej gliny, którym dotąd wprawdzie nadają tylko formę zwyczajną trumien; sądzą jednak, że wkrótce sztuka i przemysł przyczynią się do zmiany tej formy na kształtniejszą. Wszakże urazy z palonej gliny przetrwały wieki w ziemi, nawet bez polewy; i przekazały nam popioły przodków, kiedy drewniana trumna już po upływie kilku lat ulega zniszczeniu. Coraz to wyższe ceny drzewa stały się powodem do zastosowania palonej gliny w celu wskazanym; rozedane naśladownictwo może się przyczynić do szybkiego rozpowszechnienia tego pomysłu.